

Викладач Острянюк Т.С.

Чернігівський національний технологічний університет

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО
ПЕДАГОГА В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ
ЗАКЛАДІ**

Сьогоднішні реалії входження України у світовий культурно-цивілізаційний простір поставили завдання перегляду змісту й умов виховання учнів у загальноосвітньому навчальному закладі (далі - ЗНЗ), створення сприятливих умов чия самореалізації та саморозвитку учнів, підтримки взаємодії між особистістю учня та соціально-освітнім середовищем, зміни ставлення суспільства до проблем школярів. Помітна роль у цих змінах відведена соціальному педагогу, якого ми розглядаємо як ключового фахівця у забезпеченні якості соціально-педагогічної діяльності в ЗНЗ, який сприяє реалізації вільного творчого, духовного, соціального і морального розвитку школярів. Проте у його діяльності існує низка проблем, які потребують вирішення, зокрема особливості функціоналу соціального педагога як у ЗНЗ, так і в інших соціальних інституціях, його завдання у системі «ЗНЗ - колектив^ учні - сім'я» тощо.

Науковці, які досліджують діяльність соціального педагога у ЗНЗ (А. Каиська, О. Безпалько, К. Моїсеєнко, С. Сорочинська та ін.), безспідставно виокремлюють організаційний аспект його діяльності, а першорядними ролями фахівця вважають ролі менеджера, організатора та координатора. Ефективність роботи соціального педагога у школі значною мірою залежить від того, наскільки йому вдасться, з одного боку, встановити довірливі, доброзичливі стосунки з педагогічним колективом, з іншого - завоювати авторитет в колективі, стати і відчувати себе його частиною, зарекомендувати себе як кваліфікованого фахівця. К. Моїсеєнко визначила параметри оцінювання професійної діяльності

соціального педагога під час планової перевірки вищими органами або при атестації загальноосвітнього навчального закладу [2, с. 29]. На сьогодні необхідно виробити систему показників, за якими б вивчали стан і рівні сформованості організаційно-педагогічної діяльності шкільного соціального педагога, що й становить мету даної статі.

Організаційно-педагогічна діяльність соціального педагога в ЗНЗ - процес, в якому діяльність спрямована на забезпечення ефективної реалізації сукупності соціально-педагогічних дій завдяки координації виховних впливів суб'єктів навчально-виховного процесу у педагогічному середовищі у змінюваних педагогічних умовах [4, с. 6]. Тобто, організаційно-педагогічна діяльність соціального педагога є першоосновою соціально-педагогічної. Визначаючи критерії сформованості організаційно-педагогічної діяльності, слід взяти до уваги її основні характеристики: узгодженість дій суб'єктів, цілісність, системність, контроль та управління.

Першим критерієм сформованості організаційно-педагогічної діяльності є емоційний критерій. Показниками емоційного критерію є: задоволеність соціального педагога співпрацею з педагогічним колективом; задоволеність педагогічного колективу співпрацею з соціальним педагогом. Задоволеність співпрацею - відображає уявлення соціальних педагогів, а також суб'єктів соціально-педагогічного процесу щодо самого процесу взаємодії, його результатів. Джерелом збудженої сили в будь-якому виді діяльності є не інтереси та потреби людини, а ступінь їх задоволеності [1, с. 87]. Наявність позитивної перспективи, добрих взаємин у колективі виступає важливим фактором, що сприяє формуванню задоволеності [5, с. 60]. Визначення рівня задоволеності є необхідним, оскільки саме вона виступає передумовою продуктивної діяльності й істотно впливає на практичну діяльність людини.

Другим критерієм сформованості організаційно-педагогічної діяльності є комунікативний критерій, оскільки саме комунікативність робить соціального педагога більш підготовленим до умов інтенсивного міжособистісного спілкування, у процесі якого і формується готовність до

взаємодії. Показниками комунікативного критерію є: сформованість комунікативних умінь соціальних педагогів та суб'єктів соціально-педагогічної діяльності; контактність; гармонійність комунікативних орієнтацій у процесі спілкування. Комунікативний критерій відображає здатність соціального педагога до налагодження професійної взаємодії з учасниками навчально-виховного процесу, а також державними і недержавними організаціями та установами.

Третій критерій - системність. Системність визначає рівень сформованості і дієвості алгоритму взаємодії соціального педагога з суб'єктами соціально-педагогічної діяльності. Перший показник критерію системності - спрацьованість соціального педагога з суб'єктами соціально-педагогічної діяльності; спрацьованість суб'єктів соціально-педагогічної діяльності з соціальним педагогом (ефект взаємодії, сполучення людей; який забезпечує найкращу реалізацію мети спільної діяльності). Даний показник дозволяє оцінювати і якість виконаної роботи. На основі раціональної організації роботи, спрацьованість забезпечує високу її результативність. Другий показник - мотивація до взаємодії - усвідомлення усіма учасниками соціально-педагогічної діяльності потреби докладання колективних зусиль для підвищення ефективності соціально-педагогічної діяльності. Умотивованість в організаційно-педагогічній діяльності соціального педагога розглядається нами як одна з провідних характеристик педагогічного колективу та залучених суб'єктів у процесі виконання поставлених завдань.

Четвертий критерій - операційний, проявляється, насамперед, у організованості - роботі, що потребує оптимальної взаємодії соціального педагога і учителів, чіткого уявлення кожним свого місця у процесі спільної діяльності у певний момент та чіткого виконання своїх обов'язків. Організованість характеризує здатність колективів формувати раціональну структуру професійної взаємодії між педагогами. Вона проявляється у безконфліктному розподілі обов'язків між учасниками соціально-педагогічного процесу. Головна ознака організованості - готовність членів колективу спільно, узгоджено діяти в складних

ситуаціях, швидко знаходити найкращий розподіл обов'язків [3, с. 28]. Від організованості залежать результати діяльності колективу, що дозволяє віднести дану характеристику до важливих при оцінці рівня розвитку колективу [3, с. 28].

Показником операційного критерію визначено організованість соціальних педагогів, тобто здатність до формування раціональної структури спільних дій та гнучкості перебудови її у змінюваних умовах [3, с. 28]. Крім того, показниками операційного критерію є сформованість організаційних умінь соціального педагога та виявлення вираженості його лідерських якостей.

На основі критеріїв і показників схарактеризовано та визначено рівні здійснення організаційно-педагогічної діяльності соціального педагога в ЗНЗ: високий, середній та низький.

До високого рівня віднесено соціальних педагогів, які повністю задоволені співпрацею з суб'єктами соціально-педагогічної діяльності, мають високі результати співпраці, якісно виконують свої обов'язки; мають глибокі знання основних правил та норм спілкування, вміють будувати безконфліктні взаємини, мають розвинені комунікативні вміння; вміють формувати систему взаємозв'язків суб'єктів соціально-педагогічної діяльності, забезпечують наявність взаємовпливу в системі взаємозв'язків; самостійно налагоджують професійні контакти, володіють вмінням узгоджувати дії та забезпечують швидкість прийняття рішень, кооперацію та координацію дій.

До середнього рівня віднесено соціальних педагогів, які частково задоволені співпрацею з суб'єктами соціально-педагогічної діяльності, не мають високих результатів співпраці, відносно повно виконують свої обов'язки; мають загальні знання основних правил та норм спілкування, доброзичливі у взаєминах, мають розвинені комунікативні вміння; не завжди вміють формувати систему взаємозв'язків суб'єктів соціально-педагогічної діяльності, не завжди забезпечують наявність взаємовпливу в системі взаємозв'язків; налагоджують професійні контакти, не завжди узгоджують кооперацію та координацію дій.

До низького рівня віднесено соціальних педагогів, які мають низький рівень задоволеності співпрацею з суб'єктами соціально-педагогічної діяльності, мають низькі результати співпраці, неякісно виконують свої обов'язки; мають поверхові знання основних правил та норм спілкування, не розбираються у взаєминах, мають слабо розвинені комунікативні вміння; не вміють формувати систему взаємозв'язків суб'єктів соціально-педагогічної діяльності, не забезпечують взаємовпливу в системі взаємозв'язків; у яких відсутні професійні контакти, які не володіють вмінням узгоджувати дії та зволікають з прийняття рішень, а учасники соціально-педагогічного процесу самостійні у вирішенні складних ситуацій.

Здійснена нами експериментальна робота підтвердила доцільність запропонованих критеріїв, показників та рівнів організаційно-педагогічної діяльності соціального педагога, що стане предметом розгляду окремої статті.

Література:

- 1.Краснова Н.П. Етика ставлення соціального педагога до своєї праці / Н.П. Краснова // Соціальна педагогіка : теорія і практика. - 2009. - № 4. - С. 84-91.
- 2.Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога : метод, посіб. / К. Моїсеєнко. - К. : Шкільний світ, 2009. - 120 с.(С29)
- 3.Немов Р.С. Путь к коллективу : Книга для учителей [о психологии ученического коллектива : (Реформа школы : пути ускорения)] / Р.С. Немов. А.Г. Кирпичник. - М. : Педагогика, 1988. - 144 с.
- 4.Острянко Т.С. Організаційно-педагогічна діяльність соціального педагога в загальноосвітньому навчальному закладі: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05. «Соціальна педагогіка» / Т.С. Острянко. - К., 2014. - 20 с.
- 5.Психологический словарь / Под ред. члена-корреспондента АПН СССР В.И. Войтко [на украинском языке]. - К. : Видавниче об'єднання «Вища школа», 1982. - 216 с.

